

บทที่ 1.

บทนำ

วิชาโภชนศาสตร์สัตว์ปีก

ผศ.ดร.ประภากร ชาราฉาย

คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ความก้าวหน้าของการเลี้ยงสัตว์ปีก

- มีการพัฒนาสายพันธุ์อย่างต่อเนื่องและเน้นผลผลิตเฉพาะอย่าง
 - ให้ผลผลิตเนื้อ ได้แก่ ไก่เนื้อ เป็ดเนื้อ นกกระทาเนื้อ และไก่ทรง ฯลฯ
 - ให้ผลผลิตไข่ ได้แก่ ไก่ไข่ เป็ดไข่ และนกกระทาไข่ ฯลฯ
- ปรับปรุงเทคโนโลยีการเลี้ยงและการจัดการ
 - โรงเรือนระบบ Evaporative Cooling system
 - อุปกรณ์ให้น้ำ-อาหาร ระบบอัตโนมัติ
- อาหารสัตว์
 - ปรับสูตรอาหารเพื่อให้มีโภชนะเหมาะสมตามการให้ผลผลิต
 - พัฒนาสารเสริมเพื่อเร่งการเจริญเติบโต การให้ไข่ และความต้านทานโรค ฯลฯ
 - ฯลฯ

ลักษณะการเจริญเติบโตของไก่เนื้อ

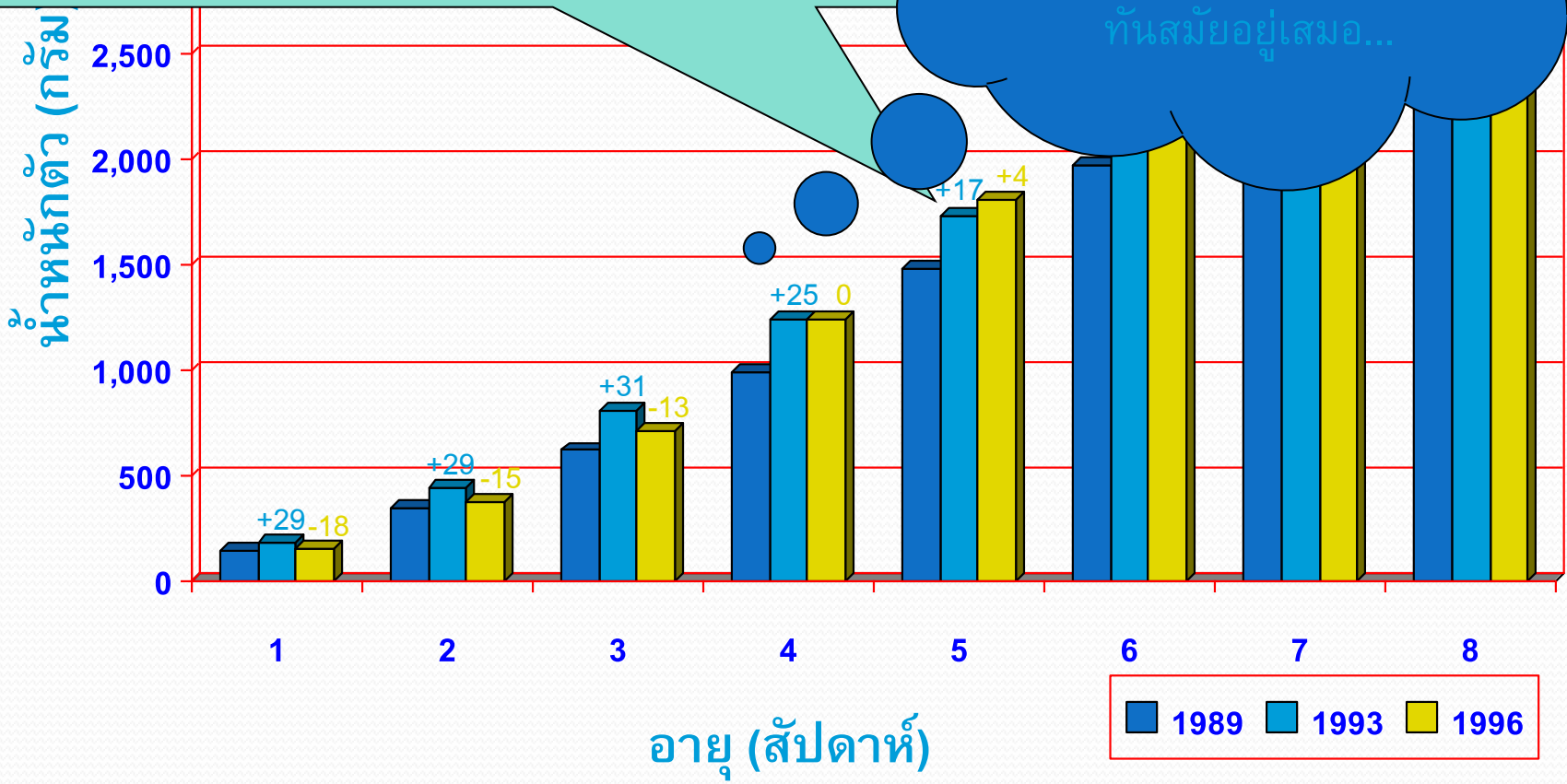
ที่มา : Leeson and Summers (1997 อ้างตาม สารวัช 2447)

อายุ (สัปดาห์)	หน. ตัว (กรัม)			% การเปลี่ยนแปลง	
	ปี 1989	1993	1996	93 vs 89	96 vs 93
1	141	182	150	+29	-18
2	341	440	375	+29	-15
3	617	808	707	+31	-13
4	990	1,235	1,235	+25	0
5	1,480	1,734	1,805	+17	+4
6	1,970	2,252	2,380	+14	+6
7	2,430	2,769	2,900	+14	+5
8	2,869	3,278	3,430	+14	+5

ลักษณะการเจริญเติบโตของไก่

ระยะแรกจะพัฒนาพันธุ์ไก่ให้โตเร็วตั้งแต่อายุน้อย แต่ในระยะหลังจะพัฒนาให้โตช้าลงในระยะแรก จะมาเร่งอัตราการเจริญเติบโตในระยะหลังแทน

ผู้ประกอบการสุตรอาหารสัตว์ จะต้องติดตามสถานการณ์ และต้องปรับสูตรอาหารและการจัดการด้านอาหารให้ทันสมัยอยู่เสมอ...

องค์ประกอบของอาหารและผลิตภัณฑ์สัตว์

- **อาหาร (Food หรือ feed)** คือ สิ่งที่สัตว์ป้อนเข้าไปแล้วสามารถถูกย่อย ดูดซึม และนำไปใช้ประโยชน์ได้...
- **ความหมายโดยทั่วไป...** มักหมายถึงสิ่งที่กินได้และไม่ทำให้สัตว์ตายเท่านั้น
- แต่ **ความจริง** แล้วในอาหารจะมีส่วนที่ย่อยและนำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้จะต้องถูกขับออกจากร่างกายด้วย
- องค์ประกอบที่อยู่ในอาหาร เรียกว่า **สารอาหาร หรือ โภชนะ (Nutrient)**
- การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจมักจะมีการประกอบ **สูตรอาหาร (Feed formulation)** ให้แก่สัตว์ โดยสูตรอาหารที่ประกอบขึ้นนี้จะเรียกว่า **ไดเอท (Diet) หรือ เรชั่น (Ration)**
- **Ration** หมายถึง ปริมาณอาหารที่ให้สัตว์กินเต็มที่ในแต่ละช่วงเวลา... แต่ในทางปฏิบัติ เรามักจะใช้คำ 2 คำนี้ปะปนกัน...

สูตรอาหาร... (Feed formulation)

สูตรอาหารที่สร้างขึ้นจะประกอบด้วย วัตถุดิบ (Feedstuff หรือ Feed ingredient) ชนิดต่าง ๆ ดังนี้.... เช่น...

- 1) **ประเภทให้พลังงาน** : ธัญพืช, พืชหัว, น้ำมันพืช ไชมันส์ตว์ ฯลฯ.
- 2) **ประเภทให้โปรตีน** : โปรตีนจากพืช, โปรตีนจากสัตว์ ฯลฯ.
- 3) **ประเภทวิตามิน** : จากแหล่งธรรมชาติ, สังเคราะห์
- 4) **ประเภทแร่ธาตุ** : แร่ธาตุหลัก, แร่ธาตุปลีกย่อย
- 5) **ประเภทสารเสริม** : สารเพื่อปฏิชีวนะ (Probiotic), สารส่งเสริมชีวนะ (Prebiotic), สารปฏิชีวนะ (Antibiotic), สารช่วยย่อย, สารแต่งสี, สารกันบูด, สารกันเหิน ฯลฯ

การระบุค่าองค์ประกอบทางเคมีในอาหารสัตว์..

การระบุค่า มี 2 ประเภท คือ...

- 1) **เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักสด** (Fresh matter basis) หรือสภาพที่ใช้เลี้ยง (As fed basis) เพื่อให้ทราบปริมาณโภชนะในวัตถุดิบนั้น ๆ ในสภาพที่นำไปใช้เลี้ยงสัตว์จริง ๆ เช่น อาหารไก่เนื้อระยะแรกมีโปรตีนรวมประมาณ 18%
- 2) **เปอร์เซ็นต์ของวัตถุแห้ง** (Dry matter basis) เพื่อใช้เปรียบเทียบปริมาณโภชนะได้ชัดเจนยิ่งขึ้น... เช่น จากการวิเคราะห์วัตถุดิบพบว่า ข้าวโพดมีระดับโปรตีน = 8.50%DM